

ÖZ

Yazar: Emiliya Şermatova
Üniversite: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Anabilim Dalı: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bilim Dalı: İktisat Bölümü
Tezin Niteliği: Yükses Lisans Tezi
Sayfa Sayısı: XX + 114
Mezuniyet Tarihi: 05/06/2012
Tez Danışmanı: Doç.Dr. Damira Caparova

KÜRESELLEŞME BAĞLAMINDA KIRGIZISTAN'DAKİ İŞGÜCÜ PİYASASI

Günümüzde bir çok ülkede küreselleşme sürecinde işgücü piyasasını oluşturan istihdam yapısı ve işsizliğin boyutu, ülkenin ekonomik gelişme ve sosyal kalkınma düzeyinin önemli bir göstergesi olmaktadır. Bugün Kırgızistan'ın en önemli sosyal ve ekonomik sorunlarından birisi de işsizliktir. Bu ülke, ekonomik ve sosyal yapısındaki dengesizliklere ek olarak, uygulanmakta olan makro ekonomik politikaların da etkisiyle her geçen gün daha da ağırlaşan istihdam ve işsizlik sorunuyla karşı karşıya bulunmaktadır. Ayrıca Kırgızistan'daki işgücü piyasasına küreselleşmenin etkisi çok büyük olduğundan böyle bir konu seçilmiştir.

Bu inceleme sırasında, ilk önce işsizlik hakkında genel bir bilgi verilerek Kırgızistan'daki işsizlik sorunun boyutu üzerinde durulacaktır. 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsızlığı ilan eden Kırgızistan, Sovyet sistemine entegre olmuş ekonomisini yeniden yapılandırma zorunluğuyla karşı karşıya kalmıştır. Ülkede hızlı daralma süreci başlamıştır. Üretim ciddi bir şekilde düştü bu ise işsizliğin hızlı artmasına sebep oldu. Başta sanayi sektöründe olmak üzere yatırım miktarında sürekliliğin sağlanamaması, tarım kesimindeki işgücü fazlasının tarım dışındaki sektörler tarafından yeterli ölçüde istihdam edilememesi ile sonuçlanmaktadır. Tarımın ekonomi içindeki ağırlığı sanayileşme ve kalkınma sürecindeki ilerlemelere bağlı olarak azalmaktadır. İşsizlik kentsel bir sorun olarak ele alındığında ise, Kırgızistan'da işsizliğin hayli yüksek düzeyde seyrettiği anlaşılmaktadır.

Giderek artan ve kronik hale gelen bir sorun olarak karşımıza çıkan işsizlik, bilimsel açıdan incelendiğinde özellikle ekonomik boyutları ile ele alınmakta ve bu nedenle çözüm yollarında ekonomik konulara odaklanılmaktadır. Sorun küresel ve bölgesel olarak kendini gösteriyor olsa da Kırgızistan'da yaşanan şekli, ülkenin ağır ekonomik koşullarında yoksulluğa neden olması itibariyle giderek dayanılmaz hale gelmektedir. Sadece ekonomik boyutu ile ele alındığında eksik kalan bu çok ciddi sorun hem sosyal hem de psikolojik yönleri ile de

incelenmelidir. Çünkü işsizliğin var olan gerçek etkilerinin dışında, işsiz kalan bireyin algısı, buna verdiği önem ve bunu nedenlendirme şekli önem kazanmaktadır

Bu çalışmada Kırgızistan'daki işgücü piyasasına küreselleşmenin etkisinin büyüklüğü görülmektedir. Günümüzde vasıflı işgücünün önemi bu denli fazla iken, eğitim seviyesi düşük, teknolojik beceri donanımı olmayan, intibak yeteneği düşük işgücü ise safdışı kalmış ve talep edilmez olmuştur. Dolayısıyla son çeyrek asırdır dünyanın yaşadığı çarpıcı değişim sürecinde özellikle Kırgızistan'da en büyük sorun işsizlik olmuştur.

Bu çalışmanın birinci bölümünde istihdam ve işsizlik teorik yaklaşımları, çeşitleri, iktisadi düşünce okullarının işsizlikle ilgili geliştirmiş oldukları başlıca modelleri ve temel önermeleri, küreselleşme şartlarında işgücü piyasasının özellikleri, iktisadi kollarına etkileri, istihdamın sağlanması için başvuru mekanizmalar ve istihdam politikalarının özellikleri irdelenmiştir.

Çalışmanın ikinci kısmında Kırgızistan'da işsizliğin ortaya çıkmasının nedenleri araştırılmıştır. İstihdam ve işsizliğin düzeyleri karşılaştırılmıştır. İş gücünün küreselleşme bağlamında iç ve dış göç yapısının analizi yapılmıştır. Bu çalışmada işsizlik iktisadi faaliyet kolu, yaş, eğitim, meslek ve coğrafi bölgeler gibi özellikler dikkate alınarak incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ise küreselleşme şartlarında işsiz sayısını azaltmak için Kazakistan ve Türkiye ülkelerinin tecrübelerine bakılmıştır. Ayrıca istihdam oluşturma yollarına ve işsizlik ile mücadele politikalarına değinilmiştir. Ve sonuç olarak iç ve dış göç problemlerin çözüm yolları sunulmuştur.

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган: Эмилия Шерматова
Университет: Кыргыз – Түрк Манас Университети
Институту: Социалдык Билимдер Институту
Бөлүмү: Экономика бөлүмү
Иштин сыпаты: Магистрдик диссертация
Беттердин саны: XX + 114
Бүтүрүү датасы: 05.06.2012
Илимий Жетекчи: Э.и.к Доцент Дамира Жапарова

Ааламдашуу шартында Кыргызстанда эмгек рыногу.

Азыркы убакта көптөгөн өлкөлөрдө ааламдашуу процессинин негизинде иш күчү рыногун пайда кылган жумушчу усулу жана жумушсуздуктун ыкмасы өлкөнүн экономикалык жана социалдык өнүгүү абалынын негизги көрсөткүчү болуп саналат. Азыр Кыргызстандын эң маанилүү социалдык жана экономикалык негизги маселелеринин бири, жумушсуздук. Бул, өлкөнүн экономикалык жана социалдык түзүлүшүндөгү теңсиздик болуп, изилденип жаткан макроэкономикалык саясаттын таасири менен, ар бир мезгилде татаалдашкан жумушсуздук проблемасы менен маңдай-тескей болуп жатат. Айрыкча Кыргызстанда иш күчү рыногуна ааламдашуунун таасири чоң болгонунан улам ушундай тема тандалып алынды.

Бул изилдөөдө убагында, биринчиден жумушсуздук жөнүндө жалпы маалымат берүү менен, Кыргызстандагы жумушсуздук проблемасынын негизине карадык. 1991-жылы Советтер Союзунун таралышы менен көз карандысыздыкты жарыялаган Кыргызстан, Совет системасына көнүп калган экономикасын кайрадан курууга аракет кылууда. Өлкөдө артка кетүү боло баштаган. Өндүрүш абдан эле төмөндөп кетти, бул болсо жумушсуздуктун жогорулушуна алып келди. Мурда өнөр-жай секторунда капиталды толуктай албай, өлкө бир топ эле кыйынчылыкка дуушар болду. Жумушсуздук шаардык бир проблема катары каралганда, Кыргызстанда жумушсуздуктун абалы жогору даражада болгондугу көрүлөт.

Убакыт өткөн сайын көбөйгөн жана кроник абалга келген жумушсуздук проблемасы, илимий жактан изилденгенде экономикалык усул жана анын себеби катары каралат. Глобалдык проблема катары жумушсуздук ортого чыкса да, Кыргызстанда жашаган оор экономика жокчулукка себеп болуу менен бирге чыдай алгыс абалга келип

жатат. Бир гана экономикалык көрүнүшүн карасак жетишсиз болгон негизги проблема, социалдык жактан да, психологиялык жактан да чоң таасир берип жатат. Себеби, жумушсуздук болгон жерде чыныгы таасирдин сыртында, жумушсуз калган адамдын түшүнүгү, орду, жана себеп издөө шекили маанилүү.

Бул изилдөөдө, Кыргызстандагы иш күчү рыногуна ааламдашунун таасири чоң. Азыркы убакта иш күчүнүн мааниси жогору болсо, билим даражасы төмөн, технологиялык өнөрү болбогон, байланыш мамилеси төмөн негиздерди талап кыла баштайт. Мындан улам, акыркы кылымдарда дүйнөнүн өзгөрүү процессинде, айрыкча Кыргызстанда эң чоң проблема жумушсуздук болуп саналат.

Бул изилдөөнүн биринчи бөлүмүндө, жумушсуздуктун теориялык көз караштары, түрлөрү, экономикалык көз караш, жумушсуздук менен байланышпау моделдер жана негизги сунуштар, ааламдашуу шартында иш рыногунун түрлөрү, иш менен камсыз кылуу механизмдери жана жумушсуздук саясаттары каралды.

Изилдөөнүн экинчи бөлүмүндө, Кыргызстанда жумушсуздуктун себептери изилденди. Пайдалануу жана жумушсуздуктун моделдери салыштырылды. Иш күчүнүн ааламдашуу процессинде ич жана сырт көч моделине анализ жасалды. Бул изилдөөдө жумушсуздук экономикалык фактор катары жаш, билим, кесип жана географиялык жайгашуу сыяктуу айырмачылыктар эске алынды.

Үчүнчү бөлүмдө болсо, ааламдашуу шартында жумушсуздуктун деңгээлин төмөндөтүү үчүн Казакстан жана Туркия өлкөлөрүнүн тажрыйбалары каралды. Айрыкча, пайдаланууну өздөштүрүү жолдоруна жана жумушсуздук менен күрөшүү саясатына көңүл бурулду. Ошондой эле, жыйынтык катары ич жана сырт көч проблемаларынын чечүү жолдору ортого коюлду.

АННОТАЦИЯ

Автор: Эмилия Шерматова
Университет: Кыргызско – Турецкий Университе имени Манаса
Институт: Институт Социальных Наук.
Отделение: Экономика
Вид работы: Магистерская диссертация
Количество страниц: XX + 114
Дата окончания: 05.06.2012
Куратор: Доцент, кандидат экономических наук, Дамира Жапарова

Рынок труда в Кыргызстане в условиях глобализации.

Сегодня во многих странах, в условиях глобализации, структура занятости и масштабы безработицы, являющиеся составными частями рынка труда, становятся важными показателями экономического и социального развития страны. И в Кыргызстане, на сегодняшний день, безработица - одна из важных социально-экономических проблем. В стране, помимо дисбаланса в экономической и социальной структурах, существует ухудшающаяся с каждым днем проблема занятости и безработицы, которая возникла вследствие неэффективной макроэкономической политики. Кроме того, причиной выбранной темы, стало большое влияние процессов глобализации на рынок труда в Кыргызстане.

В начале данного исследования представлены общие понятия и определения безработицы, после чего рассмотрена структура безработицы в Кыргызстане. В 1991 году, после развала Советского Союза, независимому Кыргызстану, экономика которого ранее была полностью интегрирована в советскую систему, пришлось строить новую экономическую систему. Это был долгий и сложный процесс. В стране начался резкий упадок производительности, что привело, в свою очередь, к быстрому увеличению уровня безработицы. Вследствие инвестиционной нестабильности, сначала в секторе промышленности, а затем в сельскохозяйственной сфере, большое количество рабочей силы осталось без рабочих мест, так как не было перемещено в другие отрасли. Если рассматривать уровень безработицы в отдельных регионах Кыргызстана, то также можно отметить его высокое значение и по сей день.

Проблема безработицы, которая в нашей стране уже становится хронической, изучается в научных аспектах, где ставится большой акцент на экономические проблемы, в соответствии с чем, рассматриваются возможные пути решения. Эта проблема очень глобальна, и ее форма в Кыргызстане приводит к тяжелым экономическим последствиям и бедности в стране. Стоит заметить, что это не только экономическая проблема. Безработица также должна быть исследована с социальной и психологической стороны, поскольку помимо фактических последствий безработицы, очень важно восприятие и отношение к этой проблеме безработного.

В данной работе также видно большое влияние глобализации на рынок труда в Кыргызстане. В наши дни уровень квалификации рабочего имеет большое значение. Так как низкий уровень образования, незнание технологий и неумение пользоваться различным оборудованием, неспособность к быстрой адаптации приводит к тому, что рабочие остаются не востребованными на рынке труда. Быстрые процессы технологического развития в последние четверть века доказывают, что проблема безработицы в Кыргызстане очень важна и актуальна.

В первой части исследования рассматриваются теоретические аспекты занятости и безработицы, их виды, экономические школы и основные постулаты моделей, которые были разработаны по безработице. А также особенности рынка труда в глобализационных процессах, влияния экономических направлений, механизмы обеспечения занятости и особенности ее политики.

Во второй главе исследуются причины появления безработицы в Кыргызстане, сравниваются уровни занятости и безработицы. Был проведен анализ внутренней и внешней миграции рабочей силы в условиях глобализации. Здесь были взяты во внимание направления экономической деятельности, возраст, образование, профессия и регионы нашей страны.

В третьей части рассматривается опыт других стран в уменьшении уровня безработицы в условиях глобализации, где в пример были взяты Казахстан и Турция. Также предлагаются пути создания занятости и методы борьбы с безработицей. А также пути решения проблемы внутренней и регулирования внешней миграции.

ABSTRACT

Author : Emiliya Shermatova
University: Kyrgyz – Turkish University of «Manas»
Institute: Institute of Social Science
Department: Economy
Research mode: MPhil
Page count: XX + 114
Expiry date: 05.06.2012
Curator: Associate professor, Candidate of Economy Damira Japarova

Kyrgyzstan labour market in the conditions of globalizasion

Nowadays, at the time of globalization, in many countries the structure of employment and unemployment scales, which are important parts of labor force market, became the most significant indicators of economic and social development of the country. In Kyrgyzstan unemployment is one of the toughest socio-economic problems. As a result of ineffective macroeconomic policy the country faces imbalance in economic and social structures and other problems regarding employment. The purpose of this paper is to show the impact of globalization processes on the labor force in Kyrgyzstan.

This research first of all will look at general conception and definition of unemployment, after; it will discuss the structure of unemployment in Kyrgyzstan. In 1991, after collapse of the Soviet Union, Kyrgyzstan, the country with the planned economy, started to implement new economic reforms. It was long and difficult process. There were signs of economic downturn, which led to a rapid increase of unemployment rate. As a result of economic recession, mass cut of jobs took place first in production sphere and then in agricultural sector. In many cities of Kyrgyzstan there is still a high rate of unemployment.

The problem of unemployment, which is becoming burning issue in our country, is being studied by many researchers, who mainly focus on economic problems. Thus, according to the results of researches the ways of problem solving are identified. Unemployment is the global problem and in Kyrgyzstan it leads to tough economic conditions and poverty throughout the society. It is also important to state that it is not just an economic problem. Unemployment should also be investigated from the social and psychological point of view because in addition

to actual outcomes of unemployment it is important to learn the perception of unemployed person towards this problem.

This paper will also shed light on the impact of globalization on the labor market of Kyrgyzstan. At present days the level employee qualification plays a crucial role. Because low quality of education, lack of education and skills to work with new technology, incompetence to adapt to innovations leads to the fact that employees are not demanded in labor market. Rapid processes of technological development through the last 25 years show that the problem of unemployment is very essential.

The first part of this research will look at the theory of unemployment, its types, economic schools and the models that were developed on unemployment. Furthermore, it will discuss the distinctive features of labor market during the globalization, effects of economic schools and the mechanisms of providing full employment.

In chapter two the reasons of unemployment in Kyrgyzstan will be discovered. Furthermore, there will be a comparison of employment and unemployment. Chapter two also contains the analysis of internal and external migration of labor force in terms of globalizations taking into consideration activity, age, education, profession and regions of our country.

Chapter three reviews the experience and expertise of other countries in reduction of unemployment rate. Kazakhstan and Turkey have been chosen as an example for this purpose. Additionally, there will be given recommendations on creating new jobs and methods of unemployment reduction as well as the ways to overcome the problem of internal and external migration.